

čidel veljá tudi izrek: „Kakošni starši, taki otroci, — in kakoršni učenki, taki učenci“. Zatoraj naj učenik vsako čednost, ki jo tirja od otrok, najpred sam kaže in učence uči bolj z dobrim zgledom, kakor pa s suho besedo.

13. Ura in učitelj. Kakor ura meri in odločuje čas, tako tudi učiteljeva delavnost odločuje šolsko stanje in izobraženje. Kjer šola lepo napreduje, napreduje tudi človeštvo. Toda ne gre dobro vsaka ura, pa tudi vsaki učitelj ne dela v šoli spešno. Učitelj, ki hoče svoje dolžnosti čversto spolnovati, mora tudi skerbeti za svojo zdravje, da ni bolehen, pa tudi za mirno in veselo serce, da ni čmerin in zbadljiv; on mora biti kakor ura, ki je iz dobre robe, da ne zaostaja, pa tudi ne gre prehitro in se vedno ne kazí. Učitelj naj bo že po vnanjem odkritoserčen; vera in čednost naj mu bote moč, ki ga vnemate za njegovo imenitno delo; vse njegovo obnašanje v šoli in zunaj šole naj bo tako, da se mu že na obrazu vidi, da je zvest svojemu stanu. Učitelj, ki se hlini in le na videz kaže, da bi kaj veljal, je podoben namalani ali slepi uri, ki je zunaj lepo ozaljšana, znotraj pa prazna in nič vredna. Učitelj naj bo podoben uri, ki kaže sekunde, minute in ure; on naj pri podučevanju gleda in pazi na malo in veliko; naj stavno napreduje, in naj nikar ne pozabi, da se mora vsaki nauk v šoli večkrat ponavljati, tedaj naj bo tudi podoben uri, ki vsako četert ure tudi ure ponavlja. Učitelj pa naj bo tudi, kakor je srenjska ura v zvoniku, po kateri se vsi srenjčanje ravnaajo; njegovi lepi nauki in zgledi naj se očitno kažejo in na serca bijejo.

(Kenec prih.)

Novice.

Iz Kojnic. Dragi „Tovars!“ Tudi pri nas se je pričelo šolsko leto, katero nam je pridobilo mnogo učencev. Prišel je tedaj čas, ko se bo ljuba mladost podučevala in pripravljala za svojo časno in večno srečo. Izročena nam je mladost, ki jo bomo vodili in izobraževali enako vertnarju, ki oskerbuje in odgojuje sadiko v varnem zavetju, da čversto napreduje, upljivo raste in prinese dobri sad. Starši izročé učitelju svoj naj dražši zaklad, ki ga imajo. Učiteljev stan je tedaj gotovo zelo važen, pa tudi zelo težaven. Ako pa z njegovim imenitnim in težavnim delom primerjamo tudi njegovo plačilo, se nam zdi marsikaj narobe. Tu pa tam se še učitelju taka godí, da dobi svoje plačilo še le takrat, kadar drugi hočejo. Ne bodi hud, ljubi „Tovars“, ker ti potožim, da se meni vsako leto tako godí. — Veseli me, da imam priložnost, da te berem, ker mi na vse strani, posebno pa za šolo

toliko lepega in koristnega ponujaš. Po tebi tudi zvem, kako napreduje slovensčina po drugih krajih; toda žali me, če se ozrem po naši okolici; težko dobim tukaj domoljuba razum čast. g. g. duhovnikov. Gotovo boš mislil, kako je to, da je pri nas taka, in morda boš našim g. g. učiteljem pripisoval, da so tega krivi; in rečem ti, da bi ne sodil popolnoma krivo. V naši nadžupnijski šoli v tretjem razredu se še zmiraj zabija nemščina otrokom v glavo, ker imamo, žalibog, učitelja, ki ne razume besede slovenske. Prazno slamo mlatim tedaj, ako podučujem v prvem in drugem razredu v domačem slovenskem jeziku, otroci pa se potem v tretjem razredu učé same nemščine. Učimo slovensko mladino, tudi če jo nemščine učimo, vselej le na podlagi slovenskega jezika, in ne pozabimo, da je šola brez domačega duha svetilnica brez olja, ki iz nje ne sveti luč prave omike, še manj pa upanje za boljšo prihodnost. **Z Bogom!** J. Delakorde.

Iz moravske okolice. V Moravčah bodo menda vendar pričeli novo šolsko poslopje zidati; sedanje staro bodo poderli, in namesto te gosp. Wurzbach-ovo prostorno hišo z lepim vertom kupili, ter jo v ta namen predelali tako, da bote dve šolski sobi, stanovanje za dva učitelja in cerkvenika. Mnogo let se je že o tem govorilo in komisarilo; zdaj je pa že vse za trdno vravnano, in v kratkem času bo sozidano veliko, lepo in prav primerjeno poslopje, v katerem bodo lahko vsi moravški otroci prostor imeli; ne pa kakor dozdej, ko so komaj tretjino za šolo ugodnih otrok v tesen kurnik vrivali. Ko o tem pišem, naj povem še od nekega družega šolskega poslopja v studenski fari na Notranjskem, ktero se že skoro deset let izdeluje, in za ktero so tudi že veliko denarja potrosili, pa vendar ni še tako veliko, da bi ga polž na herbtu nesel. Davno je že vse za zidanje vredeno: delež od dežl. patrona v denarji in ves potreben les od kneza Windischgräz-a je odločen; učiteljski dohodki v predloženem fasionu so tudi poterjeni, ktere pa še sedanjí organist večidel vživa. Večkrat se srenjski možje o tem posvetujejo; pa polž pokaže svoje roge, in srenjčanje — strahoma molčé. V vasi Gorenjah, v fari studenski, kjer je komaj 20 hiš, so vasčanje sami nekega privatnega učitelja začasno dobili, da njihove otroke podučuje, dokler se ne postavi omenjena šola. — 29. oktobra t. l., kakor je „Tovars“ povedal, bil je zbor za uč. vdove in sirote. „Tovars“ pa bi učiteljem zeló vstrezal, ako bi od tega in tudi od vsakega zbora kaj več povedal. *) Nekega veljavnega gospoda sem slišal govoriti, da ni prav, ako ljudski učitelji, ki se trudijo za korist dežele, morajo sami za svoje zapuščene skrbeti, kar njihova borna plača ne nese in tudi njihov stan tega ne tira. Verh tega ima pa še vsak svoj poseben, pravičen izgovor: revež tako, bogati in starejši drugače. **) Nasvetoval pa je, da za javno korist naj bi se pri zemljišnih davkih nekaj naložilo, od koder bi ne samo uč. vdove in sirote, ampak tudi stari dosluženi učitelji svoj primeren vžitek od gosposke dobivali. To posnema vredno misel je oni

*) „Tovars“ bode o svojem času ves stan te družbe na tanko razložil — in tudi marsikako mlačnost ogreval.

Vreda.

**) To je vse res; toda h komur pomoč sama ne pride, je mora iskati.

Vreda.

gospod hotel v dežel. zboru sprožiti. Menim pa, da bi bilo še boljše in koristnejše, in to vsi želimo, ako bi se na to vižo najpervo za učitelje poskerbelo, da bi se njihova pičila plača zboljšala, potem bile bi tudi uč. vdove in sirote bolj oskerbljene. Po tej poti bi se tudi mnogim krivicam in napakam, ki se tu pa tam nahajajo pri učiteljskih plačah, v okom prišlo.

M. J.

Iz Ljubljane. Razpis preč. tukajšnjega knezoškof. konzistorija, razglašen 4. nov. t. l. pod št. 1474/265 učiteljem posebno za glavne šole priporoča novo knjigo: „Rechnungsübungen für die Wiederholung- und Fortbildungsschulen“, ki je prišla na svitlo v dunajski zalogi šolskih knjig in velja 24 kr.

— Drugi razpis ravno od ondot pod št. 1592/307, dne 12. nov. t. l. razpisuje po prošnji preč. teržaškega škofijstva te le učiteljske in orglavceve službe v teržaški mestni okolici: *a)* v Preseku (Prosecco - Contovello) s 366 gold., *b)* v Barkoli (Barcola) in *c)* v Ketnari (Cattinara) s 357 gold., in *d)* službo za učiteljico (za šolske nauke in ženske ročne dela) na Občinah s 315 gold. letnih dohodkov. Prosimci in prosivke za te službe morajo znati slovenski in laški, in naj ravnaajo prošnje do sl. mestne gosposke v Terstu do konca preteč. mesca.

— 16. vezek „Cvetja“ nam je prinesel „poezije Janeza Bilca“, ktere se bodo gotovo posebno slovenskim učiteljem in učencem, pevcem in pevkam močno prikupile, zato ker imajo tudi več pobožnih (posebno lepih božičnih) pesem. Sploh je želeli, da bi se „Cvetje“ vedno lepše razcvitalo, razširjalo in podpiralo.

— Tudi je prišel na svitlo prvi zvezek zanimive M. Majarjeve knjige pod imenom: „Uzajemna slovnica ali mluvnica slavjanska“.

— Dobili smo že davno naznanjeno lepo knjižico: „Nauk za mladino od Marka Antona Mureta“ (Institutio puerilis). Na svitlo dal dr. V. Fassetta. V založbi Geroldovi na Dunaji. To delce ima nauke za mladost v vseh navadnih jezikih našega cesarstva. Slovenski prevod je preskerbel naš verli gosp. Umek-Okiški. Teh zlatih vodil naj bi ne pogrešala nobena ljudska šola!

— Blagi podpornik našega „Tovarša“, č. gospod J. Marn, ka-tehet in učenik slovensčine v tukajšnji viši gimnazii, je dal od svojega zanimivega spisa v našem listu še nekaj malo iztisov posebej natisniti in sicer pod naslovom: „Jezičnik, ali pomenki o slovenskem pisanji“, ki se dobí pri gospodu pisavcu za 50 kr. Ni nam treba hvaliti te čverste knjižice; hvali se sama z izvirnimi, učenimi in ob enem tudi s kratkočasnimi 50. pogovori z učencem in tovaršem.

— Ravno kar so v g. J. R. Milic-evi tiskarnici s čednim notnim tiskom donatisnjeni „Gorenski glasi“ (drugi zvezek), ki jih je zložil in na svitlo dal marljivi g. Andrej Vavken, cerkljanski učitelj. Drugo pot več od teh mičnih glasov.